

รายงานกิจการของ
มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี
ประจำปี 2535

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ประทับเหนือพระที่นั่งพุดตานกาญจกสินสิงหาสน์
ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก 25 กุมภาพันธ์ 2468
(ภาพโดยความร่วมมือของหอจดหมายเหตุแห่งชาติ)

สารจากประธานกรรมการ

หนังสือรายงานกิจการของมูลนิธิเล่มที่เก้านี้ จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินงานกิจการในรอบปี 2535 ที่ผ่านมามูลนิธิได้รับความสนับสนุนจากท่านผู้มีจิตศรัทธา ข้าราชการบริพาร ตลอดจนผู้ที่สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่งทำให้กิจการของมูลนิธิเจริญก้าวหน้ามาจนถึงปีที่ 11 แล้ว

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสมหามงคลวันพระราชสมภพ ครบรอบ 100 ปี ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2536 นอกจากการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล นักเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา นิสิต นักศึกษา ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ประจำปีการศึกษา 2535 แล้ว มูลนิธิได้ให้การสนับสนุนโครงการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 2 โครงการ คือโครงการข้อเสนอเทศการเมืองการปกครองไทย ของคณะรัฐศาสตร์ เป็นเงินจำนวน 129,430.- บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นเก้าพันสี่ร้อยสามสิบบาทถ้วน) และโครงการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ของสถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย เป็นเงินจำนวน 298,100.- บาท (สองแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน) และมูลนิธิยังได้จัดพิมพ์พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี และบทความของหม่อมราชวงศ์พฤทธิสาณ ชุมพล กรรมการมูลนิธิ แทรกไว้ในเล่มเพื่อเผยแพร่และให้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

อนึ่ง มูลนิธิขอแสดงความเสียใจอย่างยิ่งกับครอบครัวของนายยุกต์ ณ ถลาง กรรมการและเหรัญญิก ซึ่งถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวาย เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2535 ขออานิสงส์แห่งกุศลกรรมและคุณงามความดีที่คุณยุกต์ได้บำเพ็ญตลอดมา จงเป็นพลวปัจจัยให้ท่านสู่สุคติภพเทอญ

นายมารุต มุนนาค
ประธานกรรมการ

สารบัญ

	หน้า
สารจากประธานกรรมการ.....	1
กิจกรรมในรอบปี 2535.....	3
- การมอบทุนการศึกษา.....	3
- กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	5
โอวาทของประธานสภาผู้แทนราษฎร.....	6
โอวาทของประธานกรรมการมูลนิธิ.....	7
รายนามผู้บริจาคเงิน.....	9
งบการเงิน.....	11
คณะกรรมการมูลนิธิ.....	16

กิจกรรมในรอบปี 2535

การมอบทุนการศึกษา

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ได้มอบทุนการศึกษา ประจำปี 2535 ดังนี้

1. ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวน 16 ทุน ได้แก่
  - มหาวิทยาลัยขอนแก่น 3 ทุน ตั้งแต่ 9,000-10,000 บาท
  - จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 7 ทุน ตั้งแต่ 7,000-10,000 บาท
  - มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2 ทุน ละ 10,000 บาท
  - มหาวิทยาลัยมหิดล 2 ทุน ตั้งแต่ 9,000-10,000 บาท
  - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 1 ทุน 10,000 บาท
  - มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม 1 ทุน 8,000 บาท
2. ทุนการศึกษาแก่นิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยต่างๆ รวม 10 สถาบัน ได้แก่
  1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 5 ทุน ได้แก่
    - คณะอุตสาหกรรมเกษตร 2 ทุน ละ 6,000 บาท
    - คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
    - คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
    - คณะเศรษฐศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
  2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2 ทุน ได้แก่
    - คณะแพทยศาสตร์ 2 ทุน ละ 8,000 บาท
  3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 9 ทุน ได้แก่
    - คณะแพทยศาสตร์ 2 ทุน ละ 8,000 บาท
    - คณะวิทยาศาสตร์ 2 ทุน ละ 6,000 บาท
    - คณะวิศวกรรมศาสตร์ 2 ทุน ละ 6,000 บาท
    - คณะครุศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
    - คณะนิติศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
    - คณะรัฐศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท
  4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3 ทุน ได้แก่
    - คณะแพทยศาสตร์ 2 ทุน ละ 8,000 บาท
    - คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ 1 ทุน 6,000 บาท

5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5 ทุน ได้แก่	
- คณะศิลปศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
- คณะรัฐศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
- คณะนิติศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
- คณะแพทยศาสตร์	2 ทุนๆ ละ	8,000 บาท
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	5 ทุน ได้แก่	
- คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล	2 ทุนๆ ละ	8,000 บาท
- คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี	3 ทุน	
- นักศึกษาแพทย์	1 ทุน	8,000 บาท
- นักศึกษาพยาบาล	2 ทุนๆ ละ	4,000 บาท
7. มหาวิทยาลัยรามคำแหง	1 ทุน ได้แก่	
- คณะนิติศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
8. มหาวิทยาลัยศิลปากร	2 ทุนๆ ละ	
- คณะโบราณคดี	1 ทุน	6,000 บาท
- คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์	1 ทุน	6,000 บาท
9. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	3 ทุน ได้แก่	
- คณะศึกษาศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
- คณะแพทยศาสตร์	2 ทุนๆ ละ	8,000 บาท
10. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	3 ทุนๆ ได้แก่	
- คณะแพทยศาสตร์	2 ทุนๆ ละ	8,000 บาท
- คณะวิทยาการจัดการ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์	1 ทุน	6,000 บาท
3. ทุนการศึกษาวิทยาลัยพยาบาล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ	52 ทุน	
ได้แก่		
- หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (4 ปี)		
จำนวน 40 ทุนๆ ละ		4,000 บาท
- หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น (2 ปี)		
จำนวน 12 ทุนๆ ละ		4,000 บาท
4. ทุนการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา	ให้แก่บุตรข้าราชการ	ชั้น
ผู้น้อยและลูกจ้าง ของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร		
จำนวน 9 ทุนๆ ละ		2,000 บาท

กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ 100 ปี พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เนื่องในวโรกาสวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวจะได้เวียนมาบรรจบครบ 100 ปี ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2536 เพื่อเป็นการเฉลิมฉลอง ถวายราชสักการะ และแสดงกตัญญูคุณเดวทิตาคคุณน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี จึงเห็นสมควรจัดโครงการเพื่อเทิดพระเกียรติ โดยมูลนิธิสนับสนุนเงินงบประมาณ รวม 2 โครงการ คือ

1. โครงการก่อสร้างเทศบาลเมืองการปกครอง ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 129,430.- บาท (หนึ่งแสนสองหมื่นเก้าพันสี่ร้อยสามสิบบาทถ้วน)

โครงการนี้ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เสนอขอความสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดทำโครงการดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะขยายพื้นที่ห้องสมุดของคณะรัฐศาสตร์ และพัฒนาให้เป็นแหล่งเก็บรวบรวม ดำเนินการและค้นข้อมูลประเภทโสตทัศนวัสดุที่เกี่ยวข้องทางด้านการเมืองการปกครองไทยด้วยระบบจัดเก็บที่เป็นมาตรฐานสากล

2. โครงการวิจัย เรื่อง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวของสถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 2 โครงการ จำนวน 298,100.- บาท (สองแสนเก้าหมื่นแปดพันหนึ่งร้อยบาทถ้วน)

โครงการวิจัยนี้ มูลนิธิได้ติดต่อสถาบันไทยศึกษา ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งสถาบันไทยศึกษาได้มีหนังสือขอเสนอโครงการวิจัยโดยนักวิจัยจากสถาบันการศึกษาต่างๆ เรื่อง การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการ คือ

1. โครงการวิจัย เรื่อง สถานภาพการศึกษาเกี่ยวกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว : แง่มุมทางวิชาการ งบประมาณ 215,600.- บาท

2. โครงการวิจัย เรื่อง แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับสังคมไทย พ.ศ.2468-2475 งบประมาณ 82,500.- บาท

รวม 2 โครงการ เป็นเงิน 298,100.- บาท

โอวาทของประธานสภาผู้แทนราษฎร
ประธานในพิธีมอบทุนการศึกษาแก่ นิสิตนักศึกษาปริญญาตรี
และนักเรียนบุตรข้าราชการ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ 30 พฤษภาคม 2535

ท่านกรรมการมูลนิธิฯ ท่านผู้มีเกียรติ นิสิตนักศึกษานักเรียนผู้รับทุน

วันนี้ เป็นวันคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายได้ร่วมใจกันวางพวงมาลาถวายสักการะ ณ อนุสาวรีย์ของพระองค์ท่าน และร่วมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย

ในโอกาสนี้ ผมขอแสดงความชื่นชมยินดี ต่อการดำเนินกิจการของมูลนิธิฯ ในทุกด้าน เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีมาโดยตลอด โดยเฉพาะการมอบทุนการศึกษาให้แก่ นิสิตนักศึกษาในระดับต่างๆ ของสถาบันการศึกษา ในสาขาที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยและมอบทุนการศึกษาให้แก่บุตรข้าราชการของสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา สมดังพระราชปณิธานมุ่งมั่นที่จะให้ปวงประชาได้รับการศึกษาโดยถ้วนหน้า

หวังว่าทุนการศึกษาที่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และบุตรของข้าราชการ ได้รับในวันนี้ จะช่วยให้ผู้รับทุนมีกำลังใจศึกษาเล่าเรียนด้วยความมานะพยายามจนเป็นผลสำเร็จ

ขอพระบรมเดชาานุภาพและพระบุญญาธิการแห่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดดลบันดาลให้ผู้รับทุนทุกคน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน มีกำลังใจ สติ กำลังปัญญา และขันติธรรมในการศึกษาเล่าเรียน และการประกอบหน้าที่การงาน เพื่อเป็นกำลังของชาติสืบไป

โอวาทของประธานกรรมการมูลนิธิ

ในพิธีมอบทุนการศึกษาแก่นักศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอก

ประจำปี 2535

วันจันทร์ที่ 21 ธันวาคม 2535

ท่านผู้มีเกียรติ และผู้รับทุนทุกท่าน

เมื่อ 99 ปีมาแล้ว ในวันพุธที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2436 สมเด็จพระเจ้าฟ้าชาย-
ประชาธิปก สักดิเดชนันท์ ได้ทรงพระราชสมภพเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระ-
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ครั้นปีพุทธศักราช 2468
สมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ พระองค์นี้ ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์ที่ 7
แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีพระราชหฤทัย

แต่กระนั้น การณ์ก็ปรากฏว่า พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงตั้งพระราช-
หฤทัยมั่นที่จะประกอบพระราชภารกิจให้ดีที่สุด และสอดคล้องกับกาลสมัย ทรงมีพระบรม-
ราชวินิจฉัยแต่แรกเริ่มรัชกาลที่เดียวว่า ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ นั้น นับวันจะล้าสมัย
จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยสู่ระบอบประชาธิปไตย จึงทรงพยายามจรรโลง
กระบวนการนี้ให้เป็นไปโดยราบรื่นดุจดั่งที่สมเด็จพระบรมชนกนาถ รัชกาลที่ 5 ได้ทรงดำเนิน
การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินสำเร็จมาแล้ว ทรงวางแผนให้มีการเรียนรู้ระบอบใหม่นี้
ทั้งในหมู่ขุนนางและราษฎร หวังพระราชหฤทัยให้การเปลี่ยนแปลงจากเมืองบนคือ การจัดตั้ง
ระบบรัฐสภาและจากเบื้องล่างคือ การปกครองท้องถิ่นระดับเทศบาลสอดคล้องประสานกัน
พระองค์จึงพระราชทานอำนาจการปกครองแก่ประชาชน ด้วยทรงมีพระราชหฤทัยใฝ่อยู่แล้ว
และเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดจลาจลเสียเลือดเนื้อ ต่อมา เมื่อการปกครองไม่เป็นไปตามหลักการ
ประชาธิปไตยตามที่เข้าพระราชหฤทัยและทรงยึดถือ ก็มีได้ทรงยกพระองค์เองขึ้นเป็น
อุปสรรคขวางกั้น หากแต่ทรงสละราชสมบัติเพื่อธำรงไว้ซึ่งหลักการประชาธิปไตย นับเป็น
การที่ทรงเสียสละเพื่อรักษาหลักการโดยแท้

นอกเหนือจากการดำรงพระองค์อยู่บนหลักการแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้า-
อยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในศาสตร์ต่างๆ เป็นเนืองนิจ สิ่งใดที่ไม่ทรงทราบ แต่จำเป็นที่จะ
ต้องมีพระบรมราชวินิจฉัย ก็ได้ทรงศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากผู้อื่น เพื่อความเข้าใจพระราช-
หฤทัยที่ถ่องแท้ พระคุณสมบัตินี้เป็นอีกประการหนึ่งซึ่งนักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ควรถือ
เป็นแบบอย่าง

ขอให้ท่านผู้รับทุนได้น้อมรับพระราชจริยาวัตรสองประการนี้ใส่เกล้าไว้เป็นแสงสว่างส่องทางแก่ท่านในการดำเนินการศึกษา ค้นคว้า และในการดำรงตนต่อไปในภายหน้า เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

รายได้เงินบริจาค

สำหรับวันที่ 1 ตุลาคม 2534 - วันที่ 31 ธันวาคม 2535

<u>รายนามผู้บริจาค</u>	<u>จำนวนเงิน</u>
1) คุณหญิงมณี สิริวิรสาร และ หม่อมราชวงศ์ทินศักดิ์ ศักดิ์เดช ภาณุพันธ์	1,000,000.00
2) นายเจริญ สิริวัฒนภักดี	238,900.00
3) ท่านผู้หญิงโพยม เสนีณรงค์ฤทธิ์	100,000.00
4) หม่อมราชวงศ์พฤทธิสาณ ชุมพล	37,000.00
5) หม่อมกอบแก้ว อากาศ ณ อยุธยา	20,000.00
6) เทพ ราษฎร์ รัฐ	11,000.00
7) แพทย์หญิงชูลี ถาวรเวช	10,000.00
8) พลอากาศเอก หะริน หงสกุล	7,000.00
9) ข้าราชการบริวาร วังสุโขทัย	3,412.00
10) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	3,200.00
11) คุณพัฒนาพันธุ์ ลักษณ์ยศ	3,000.00
12) นางพรพรรณ-นางสาววิไลลักษณ์ วงษ์กิติโสภณ	3,000.00
13) หม่อมราชวงศ์ศอภีรัตน์ บุนนาค และนายวาสิษฐ บุนนาค	3,000.00
14) นางสาวพิมพ์ใจ หลีสกุล	2,025.00
15) หม่อมเจ้าการวิก และหม่อมหลวงประอร จักรพันธุ์	2,000.00
16) หม่อมเจ้าอดิศรานวงศ์ สุขสวัสดิ์	2,000.00
17) หม่อมเจ้าวัฒนานุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และหม่อม	2,000.00
18) คณะกำนัน และผู้ใหญ่บ้านหญิง	1,200.00
19) หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์	1,000.00
20) คุณชาญชัย-คุณอุษณีย์ พันธภีรัตน์	1,000.00
21) พลตรี หม่อมราชวงศ์มาลานุวัต จักรพันธุ์ และครอบครัว	1,000.00
22) หม่อมราชวงศ์ปิ่นจิตต์-คุณขมมา จักรพันธุ์	1,000.00
23) คุณวิชัย-คุณอุไรรัตน์ บัตรสมบูรณ์	1,000.00
24) คุณอุดม จารุตามระ	1,000.00

<u>รายนามผู้บริจาค</u>	<u>จำนวนเงิน</u>
25) นางสาวฉวี พิศาลย์	1,000.00
26) นางสาววิภาดา โดมวิริยาจารย์	1,000.00
27) ร้อยเอกหญิง ชมนาด เทียมพิภพ	640.00
28) นายจิตชัย พึ่งบารมี นางสาวกาญจนา พึ่งบารมี และนางสาวกานดา พึ่งบารมี	600.00
29) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	520.00
30) นายเจ็ดหล้า สุนทรวิภาต	500.00
31) หม่อมเจ้า ประดิษฐาน-หม่อมปัทมา จักรพันธุ์	500.00
32) คุณพิฑูร-คุณภัทรลดดา พุ่มหิรัญ	500.00
33) นายเดชา เดชะไถศยะ	500.00
34) นายเจนวิทย์ วสะภาคย์	500.00
35) ร้อยตำรวจตรี วรรณ ชันชื้อ	500.00
36) นางขนิษฐา เทพหัสติน ณ อยุธยา	300.00
37) นายปานศักดิ์ รังสิพราหมณกุล	300.00
38) นายวัชระ ประยูรคำ	240.00
39) คุณศิริวรรณ สิงห์สุข	240.00
40) คุณเขาวลัภย์ เนียมสวัสดิ์ คุณสลับ เทวินทรภักดี	200.00
41) คุณอุษา จินตะเวช	200.00
42) นายสมชาย สพันธุ์วิช	200.00
43) คุณมาลี ชื้อหา	120.00
44) คุณนิรันดร์ ศิริกุล	120.00
45) พลตำรวจโท ชลอ พันธุ์ภักดี	120.00
46) คุณจริยา เจียมวิจิตร	120.00
	<u>1,463,657.00</u>

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

งบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533
และ
รายงานของผู้สอบบัญชี

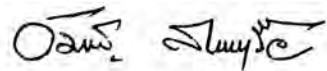
รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ คณะกรรมการมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบแสดงสินทรัพย์และเงินกองทุน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533 และงบแสดงรายรับและค่าใช้จ่ายสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งรวมทั้งการทดสอบรายการบัญชีและวิธีการตรวจสอบอื่นที่เห็นว่าจำเป็นแล้ว

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ถือปฏิบัติโดยสม่ำเสมอในการบันทึกบัญชี และจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์เงินสดรับและจ่ายจริง

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533 รายรับและค่าใช้จ่ายสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี โดยถูกต้องตามที่ควรตามหลักการปฏิบัติทางบัญชีเกณฑ์เงินสดดังที่กล่าวในวรรคที่สอง ซึ่งได้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกันโดยสม่ำเสมอ

(นายอัมพร ลานเหลือ)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ทะเบียนเลขที่ 13

20 ซอยพหลโยธิน 41

ถนนพหลโยธิน ตำบลลาดยาว เขตจตุจักร

กรุงเทพมหานคร 10900

11 มกราคม 2535

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

งบแสดงสินทรัพย์และเงินกองทุน
ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533

สินทรัพย์

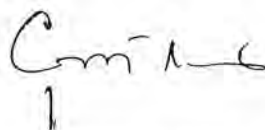
	<u>บาท</u>	
	<u>2534</u>	<u>2533</u>
เงินฝากธนาคาร		
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด - เงินฝาก		
กระแสรายวัน	606,028.04	460,799.13
ตั๋วสัญญาใช้เงิน	<u>6,888,000.00</u>	<u>6,888,000.00</u>
รวมสินทรัพย์	<u><u>7,494,028.04</u></u>	<u><u>7,348,799.13</u></u>

เงินกองทุน

	<u>บาท</u>	
	<u>2534</u>	<u>2533</u>
เงินทุนประเดิม	1,777,777.77	1,777,777.77
เงินทุนสะสม		
ยอดยกมาต้นปี	5,571,021.36	5,083,486.41
รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับปี	<u>145,228.91</u>	<u>487,534.95</u>
รวมเงินทุนสะสม	<u><u>5,716,250.27</u></u>	<u><u>5,571,021.36</u></u>
รวมเงินกองทุน	<u><u>7,494,028.04</u></u>	<u><u>7,348,799.13</u></u>

(ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน)
ประธานคณะกรรมการมูลนิธิฯ

(นายยุกต์ ฌ ดลาง)
กรรมการและเหรัญญิกมูลนิธิฯ

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

งบแสดงรายรับและค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533

	บ ำ ท	
	2534	2533
รายรับ		
เงินบริจาค	162,789.77	461,710.00
ดอกเบี๋ยรับ	733,175.10	725,182.67
รวมรายรับ	<u>895,964.87</u>	<u>1,186,892.67</u>
ค่าใช้จ่าย		
ทุนการศึกษาและเงินบริจาค	681,180.00	586,200.00
ค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เอกสาร และการเผยแพร่เกี่ยวกับมูลนิธิฯ	-	32,769.00
ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์และเบ็ดเตล็ด	7,200.00	12,481.00
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	<u>62,355.96</u>	<u>67,907.72</u>
รวมค่าใช้จ่าย	<u>750,735.96</u>	<u>699,357.72</u>
รายรับสูงกว่าค่าใช้จ่ายสำหรับปี	<u>145,228.91</u>	<u>487,534.95</u>

มุลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

หมายเหตุประกอบงบการเงิน
วันที่ 31 ธันวาคม 2534 และ 2533

นโยบายการบัญชีที่สำคัญ

มุลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ถือปฏิบัติในการบันทึกบัญชีและจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์เงินสดรับและจ่ายจริง

คณะกรรมการมูลนิธิ ฯ

พลอากาศเอก หะริน หงสกุล

กรรมการกิตติมศักดิ์

หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์

กรรมการที่ปรึกษา

พลตรี สำเภา ชูศรี

กรรมการที่ปรึกษา

พลตรี กระวี สุทัศน์ ณ อยุธยา

กรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.อุกฤษ มงคลนาวิน

กรรมการกิตติมศักดิ์

พลโท แฉ้ว แฉ้วพิฆากุล

กรรมการที่ปรึกษา

พลตรี สุวิทย์ ชัยประภา

กรรมการที่ปรึกษา

นายมารุต บุญนาค

ประธานกรรมการ

พลเรือตรี หม่อมเจ้าปุสาดน์ สวัสดิวัตน์

รองประธานกรรมการ

หม่อมมกอบแก้ว อาภากร ณ อยุธยา

กรรมการ

พลอากาศตรี กำธน สินธวานนท์

กรรมการ

หม่อมราชวงศ์พฤทธิสถาน ชุมพล

กรรมการ

หม่อมราชวงศ์สายสิงห์ ศิริบุตร

กรรมการ

นางปรางทิพย์ ทวีพานิชย์

กรรมการ

นางสาวนันทิยา อุดมกฤตยาชัย

กรรมการและเหรัญญิก

หม่อมเจ้าวัฒนานาวัดน์ วัฒนวงศ์

กรรมการ

คุณหญิงมณี สิริวรสาร

กรรมการ

ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์

กรรมการ

หม่อมราชวงศ์ชัชณุสรณ์ สวัสดิวัตน์

กรรมการ

คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา

กรรมการ

นายพฤทธิ อุปลัมภานนท์

กรรมการ

นายไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล

กรรมการและเลขานุการ

100 ปี วันพระราชสมภพ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
H.M. King Prajadhipok's Centenary year, 1993

คำแถลง

เนื่องด้วย ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2536 นี้ จะเป็นวันครบรอบ 100 ปี แห่งวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และรัฐบาลได้มีดำริให้จัดกิจกรรมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณขึ้น ในปี 2536 มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะจัดพิมพ์พระราชประวัติสังเขปของล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์ขึ้น เพื่อเผยแพร่แก่ผู้มีอุปการะคุณแก่มูลนิธิ และประชาชนทั่วไปไว้ประดับปัญญาความรู้ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณสืบไป

ในการนี้ ได้พิจารณาเห็นสมควรตีพิมพ์บทความภาษาอังกฤษของหม่อมราชวงศ์พฤษทิสาน ชุมพล กรรมการมูลนิธิ ไว้ด้วยเพื่อเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณในหมู่ชาวต่างประเทศอีกโสดหนึ่งทั้งนี้และทั้งนี้ทัศนะของผู้เขียนไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับของมูลนิธิฯ

ในโอกาสเดียวกันนี้ มูลนิธิฯ ขอเรียนให้ทราบถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ และขอเชิญชวนท่านผู้มีจิตศรัทธาได้บริจาคสมทบทุนมูลนิธิฯ และ/หรือร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในโอกาสครบรอบ 100 ปี แห่งวันพระราชสมภพ เพื่อแสดงกตเวทิตาคุณแด่สมเด็จพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐต่อระบอบประชาธิปไตยของไทยพระองค์นี้

นายมารุต บุณนาค
ประธานกรรมการ
มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

Preface

November 8, 1993 marks the centenary of His Majesty King Prajadhipok's birth. It will be commemorated nation-wide with activities coordinated by the Royal Thai Government. The King Prajadhipok and Queen Rambhai Barni Memorial Foundation considers it opportune to publish this pamphlet, containing a brief biography of His late Majesty, appended by one of his consort, Her late Majesty Queen Rambhai Barni, in Thai, and two articles in English by M.R.Prudhisan Jambala, a member of its Board of Trustees, portraying the life and personality of the late King. The responsibility for accurateness of facts and the opinions contained therein of course rests with the author, and not the Foundation. The articles are provided as substitute for a royal biography in the English language.

May I take this occasion to inform you of the Foundation. It was founded in 1981 out of funds remaining from public donations for the construction of the late King's statue in front of the Secretariat of the House of Representatives near Ananta Samakom Throne Hall. Its main objectives are to provide support to education and health in line with Their late Majesties' interests and concerns.

In this centenary year, the Foundation hopes to expand its activities, which are at present confined to the giving of scholarships to university, nursing and secondary school students, and occasionally, support for education-related projects. Donations, large and small, from those who concur with its objectives and who hold Their Majesties in their memories, would be greatly appreciated.

Marut Bunnag
Chairman,
Board of Trustees.

Pattani in the South. The reasons were, to quote from his speech given at the time, "to acquaint myself with my people" so that "my first hand knowledge...will enable me to work for greater benefit and happiness of the people."

He photographed and filmed them as he went, much as His Majesty the present King does; and his films are now being painstakingly restored by the National Film Archive so as to serve better as historical records.

The king also made it his business to make official and semiofficial visits abroad, to neighbouring Indochina, then under French colonial rule, and to Indonesia under the Dutch, taking a personal interest in archaeological and cultural sites, such as Angkor Wat and Borobudur. He also sojourned in more advanced countries such as the United States, Canada, and Japan where he was absorbed in his other abiding interest in things technical. He visited the Paramount Studio at Long Island and the General Electric Company's laboratories in New York, for instance.

Thus, despite the economic depression that characterised King Prajadhipok's reign, the Siamese government under his guiding hand established the National Museum in 1926, restored the temple at Phra Pathom Chedi and of course the Temple of the Emerald Buddha in 1932. Technological advances were also made, especially in the field of transport and communications.

Don Muang airport, constructed in 1914, was modernised and linked to Bangkok by a new road; diesel engines were introduced to the railways; the telephone service was headquartered at New Road and expanded; and the first radio broadcasting station was opened in the grounds of Phya Thai palace.

As evidenced in some of the reproduced documents, the king relentlessly made efforts to prepare the ground for constitutional government, convinced that it **could not be avoided** but also concerned to effect a smooth transition. His scheme involved a simultaneous top-down and bottom-up approach whereby municipal government was to socialise ordinary people in self-government, and training in parliamentary debate and procedures would prepare the elite for more democratic roles under a constitution, two drafts of which were commissioned by him.

His sincerity in this effort saw to it that he acquiesced to the 1932 coup promoters' demand for constitutional government. And it was characteristic that this

first constitutional monarch should decide to relinquish the throne on a matter of principle. The principle was, of course, 'democracy'.

At this critical juncture in our process of transition to democracy, the dictum from King Prajadhipok's abdication instrument is often quoted by military men and politicians alike. One wonders, however, how well the king's ideas are understood. The book's publication is thus timely.

It whets our appetite to learn more about this king and his fears about what might happen to the country's governance. Yet, it does this and no more. Although the notes at the back of the book attempt to place the photographs in their historical contexts, readers will have to search elsewhere for a fuller understanding of the events and the thoughts and fears of those behind them.

One noted source in Dr.Sonthi Techanand's Phaen Patana karnmuang pai su Karnpokkrong Rabob 'Prachathipatai', which was published as one of Queen Rambhai Barni's cremation volumes in 1985. Nonetheless, the pictorial book serves the publisher's purpose of generating curiosity in the general reader who will also be able to support a worthy cause.

Published by the King Prajadhipok and Queen Rambhai Barni Memorial Foundation, the volume is available to those who contribute 120 baht or more directly to it or through any branch of the siam Commercial Bank. The foundation, established out of funds remaining from government and public donations toward the construction of another royal portrait, the statue in front of the Parliament Building, gives out scholarships to needy students and supports education and health projects. It can be contacted at the Parliamentary Secretariat on tel. 282-0895.

พระราชประวัติ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระพันปีหลวง ทรงพระราชสมภพเมื่อวันพุธที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2436 พระนามเดิมโดยย่อว่า สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ เมื่อทรงโตสักกัณฑ์แล้ว ทรงกรมในพระนามว่า กรมขุนสุโขทัยธรรมราชา ทรงได้รับการศึกษาชั้นต้นตามประเพณีขัตติยราชกุมารแล้วเสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ คือที่วิทยาลัยอีตันในชั้นมัธยมศึกษา และที่โรงเรียนนายร้อยทหารวูลิช ทรงศึกษาวิชาทหารปืนใหญ่มาจนสำเร็จเป็นทหารสัญญาบัตรชั้นนายร้อยตรีกิตติมศักดิ์ และได้ทรงประจำการในกองทัพอังกฤษอยู่ระยะหนึ่งได้เลื่อนพระยศเป็นนายร้อยโทแล้ว จึงเสด็จกลับประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ.2457 ทรงเข้ารับราชการทหารเป็นนายร้อยเอก ผู้บังคับการกองร้อยทหารปืนใหญ่รักษาพระองค์

เมื่อ พ.ศ.2460 ได้ทรงผนวชอยู่ระยะหนึ่ง ทรงเล่าเรียนพระธรรมวินัยเป็นที่พอพระหฤทัยของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสสมเด็จพระอุปัชฌาย์

ครั้นปี พ.ศ.2461 ได้ทรงอภิเษกสมรส กับหม่อมเจ้าหญิงรำไพพรรณี สวัสดิวัตน์ ซึ่งต่อมาในรัชกาลที่ 7 ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฎ์ และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาภาภรรณี (ในราชสกุลคัคคณาภ) ทรงพระราชสมภพเมื่อวันอังคารที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2447 ทรงอยู่ในพระราชอุปการะของสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ เนื่องจากทรงเป็นพระภาคิยะ (หลานป้า) ทรงศึกษาวิชาสามัญในโรงเรียนราชินี และทรงศึกษาวิชาภาษาอังกฤษเป็นการพิเศษด้วย การที่ทรงได้รับการอบรมในราชประเพณีและการศึกษาตามแบบสมัยใหม่ ทำให้ทรงพร้อมเป็นอย่างยิ่งที่จะทรงรับพระกรณียกิจในฐานะพระวรราชชายา ทั้งยังเป็นทีกล่าวขวัญกันมากกว่าสมเด็จพระสิริโฉมงามยิ่งมาแต่ทรงพระเยาว์ และทรงมีพระปรีชาในการกำหนดฉลองพระองค์ได้อย่างเหมาะสม

เมื่อทรงอภิเษกสมรสแล้ว ได้เสด็จประทับ ณ วังสุโขทัย ที่ถนนสามเสนซึ่งเป็นที่ดินพระราชทาน และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ได้โปรดฯ ให้สร้างพระตำหนักพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงรับราชการต่อมาจนทรงดำรงพระยศเป็นนายพันโท ผู้บังคับการ

โรงเรียนนายร้อยชั้นปฐม ครั้นล่วงถึงปี พ.ศ. 2463 ได้เสด็จไปรักษาพระองค์ในยุโรป พร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้า และเมื่อหายประชวรแล้ว ทรงศึกษาวิชาการทหารชั้นสูงต่อในโรงเรียนเสนาธิการทหารเอกอล เดอ แกร์ ประเทศฝรั่งเศส ในระหว่างนี้ สมเด็จพระเจ้าทอดโอกาสศึกษาภาษาฝรั่งเศสเพิ่มเติมด้วย ครั้น พ.ศ.2467 ได้เสด็จพระราชดำเนินกลับประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงเข้าปฏิบัติราชการและในปีต่อมาทรงดำรงตำแหน่งนายพันเอกผู้บัญชาการกองพลทหารบกที่ 2 และผู้บังคับการพิเศษ กรมทหารปืนใหญ่ที่ 2

จะเห็นได้ว่า ทรงมุ่งพระราชหฤทัยในวิชาชีพการทหารมาตลอด มิได้ทรงคาดว่าหรือใฝ่ที่จะทรงรับพระราชภาระด้านการเมืองการปกครอง แต่แล้วปรากฏว่า พระเชษฐาได้เสด็จทิวงคตและสิ้นพระชนม์ลงติดๆ กันถึง 3 พระองค์ ฉะนั้นในปี พ.ศ.2468 จึงต้องทรงเตรียมพระองค์ในฐานะองค์รัชทายาท ทรงทำหน้าที่ในการสั่งหนังสือราชการแทนพระองค์ และทรงเป็นประธานในการประชุมเสนาบดีเป็นครั้งคราวด้วยพระอุตสาหะวิริยะและพระสติปัญญาอันสูงม จนได้รับพระราชทานเลื่อนพระเกียรติยศเป็น กรมหลวงสุโขทัยธรรมราชา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสวรรคต ในปี พ.ศ.2468 นั้นเอง จึงจำต้องทรงรับเป็นพระมหากษัตริย์ ตามพระราชพินัยกรรมและตามมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ของพระบรมวงศ์ผู้ใหญ่และเสนาบดี ทั้งๆ ที่ไม่ได้เต็มพระราชหฤทัย เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ รัชกาลที่ 7 โดยมีพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2468

ตลอดระยะเวลาเพียง 9 ปีเศษในรัชกาล ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองหลายด้านหลายประการ อาทิ ในด้านการเมือง การปกครอง มีพระราชดำริแต่แรกเริ่มที่เดียวว่าการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชนั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ก็ทรงตระหนักด้วยว่าระบอบประชาธิปไตยนั้นมิใช่จะสถาปนาขึ้นมาได้อย่างง่ายดายหรือเป็นสิ่งที่มอบให้แก่กันได้ หากต้องการเวลาพัฒนาอันยาวนาน จึงมีพระบรมราโชบายเตรียมการที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยอย่างค่อยเป็นค่อยไปเป็นลำดับขั้น ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาและสร้างความสำนึกทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีพระราชดำริให้ดำเนินการผ่านกระบวนการปกครองท้องถิ่น เริ่มด้วยเทศบาลและในส่วนหนึ่งของระบบระดับชาตินั้น โปรดเกล้าฯ ตั้งสภากรรมการองคมนตรีขึ้นเพื่อเป็นฐานขั้นแรกซึ่งจะพัฒนาไปสู่การเป็นรัฐสภา โดยการเลือกตั้งจากประชาชนในที่สุด จะเห็นได้ว่าสองส่วนนี้มีจุดมุ่งหมายให้เชื่อมต่อกัน ในทางด้านการบริหารราชการได้ทรงดำเนินการโดยสอดคล้องด้วยการวางรากฐานระบบการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปในทางเลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการโดยการแข่งขัน หรือที่ปัจจุบันเรียกว่าระบบคุณธรรมในทางด้านการศึกษา นอกเหนือจากพระราชดำริที่จะจัดการศึกษาให้เอื้อแก่การสร้างประชาธิปไตยแล้ว ยังมีพระราชดำริว่า "วิชาเป็นหลักที่ตั้งส่วนใหญ่แห่งความเจริญทั้งมวล"

สมควรที่ราษฎรจะได้รับโดยทั่วหน้า จึงโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกการเก็บเงินศึกษาพลีในระดับประถมศึกษา และว่าการศึกษาคควมมีทั้งทางด้านการสอนเทคนิควิทยาการและการอบรมศีลธรรม การศึกษาจึงไม่ควรแยกออกจากวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่อารยธรรมต่างชาติกำลังแผ่ขยายเข้ามา ในการอบรมเยาวชนในพุทธศาสนา โปรดเกล้าฯ ให้มีการประกวดการแต่งหนังสือพุทธศาสนาสำหรับเด็กขึ้นเป็นครั้งแรก ในด้านการสนับสนุนเทคนิควิทยาการ มีทุนเล่าเรียนหลวงสำหรับวิชาชั้นสูงและทุนส่วนพระองค์เสริม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์ เพราะ "ชาติใดล่าหลังในวิชาสำคัญนี้ก็หานับว่ามีความเจริญอันแท้จริงไม่"

แต่พระบรมราชาบายทั้งหมดที่กล่าวมานี้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ได้ยากยิ่ง เพราะภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมาแต่ก่อนเริ่มรัชกาล งบประมาณแผ่นดินรายจ่ายสูงกว่ารายรับ ทำให้ต้องทรงมุ่งแก้ไขในเรื่องนี้เป็นสำคัญ ทรงต่อสู้กับภัยเศรษฐกิจนี้ด้วยการประหยัดรายจ่าย ยุบส่วนราชการต่างๆ ปลดข้าราชการออกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งทรงประหยัดเองด้วย นับเป็นการกระทำที่กล้าหาญมากผลสะท้อนก็คือ เกิดความไม่พอใจในหมู่ข้าราชการเป็นฐานรองรับความต้องการของคณะบุคคลนามว่า "คณะราษฎร" ที่ได้เรียนรู้เรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาจากต่างประเทศ ในอันที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน ด้วยการยึดอำนาจในเช้าตรู่ของวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475

ด้วยเป็นพระราชประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอยู่แล้ว ประกอบกับทรงเกรงว่าหากไม่ทรงยินยอม ย่อมมีการประหัดประหารกันในหมู่คนไทยด้วยกันเองเป็นแน่ จึงไม่ทรงขัดความปรารถนาของคณะราษฎรที่ได้กราบบังคมทูลเชิญเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญและ ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2475 ได้พระราชทานรัฐธรรมนูญฉบับถาวร ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

ในปีต่อมา ได้เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จไปทรงรับการผ่าตัดและรักษาพระเนตร ณ ประเทศอังกฤษ ในระหว่างนั้นมีความคิดเห็นขัดแย้งกันระหว่างพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับรัฐบาลที่กรุงเทพฯ ในหลักการสำคัญๆ ดังปรากฏในพระราชหัตถเลขา เช่น การที่รัฐบาลได้แต่งตั้งพรรคพวกเข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่สอง และจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนหลังจากเจรจาอยู่นานไม่ประสบผลสำเร็จ ทรงวินิจฉัยว่าไม่อาจทรงช่วยเหลือคุ้มครองประชาชนตามหน้าที่ของพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยได้ จึงทรงมีพระราชหัตถเลขาสละราชสมบัติเมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2477 ความตอนหนึ่งว่า :

"ข้าพเจ้ามีความเต็มใจที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร"

ฟังสังเกตุว่า แม้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ จะได้ทรงศึกษามาทางด้านวิชาการทหาร แต่ก็ทรงสามารถมีพระบรมราชาบายในด้านต่างๆ ได้อย่างผสมกลมกลืน ทั้งนี้เป็นเพราะทรง

เป็นผู้หมั่นศึกษาหาความรู้ และทรงนำความรู้นั้นมาประกอบกับประสบการณ์ที่ทรงได้รับให้เกิดผล ดังจะเห็นได้จากที่โปรดการทรงหนังสือในแขนงวิชาต่างๆ การเสด็จประพาสทั้งทางใต้และทางเหนือเพื่อที่จะได้ทรงทราบสภาพชีวิตของราษฎร และการเสด็จประพาสต่างประเทศทั้งประเทศบ้านใกล้เรือนเคียง และประเทศที่เจริญแล้ว เพื่อทรงสอดส่องในกิจการการต่างๆ โดยเฉพาะในลักษณะการปกครองบ้านเมือง

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงสนพระราชหฤทัยในโบราณสถานต่างๆ และในดนตรีไทยได้ทรงพระราชนิพนธ์เพลงไทยไว้ถึง 3 เพลง คือ ราตรีประดับดาว คลื่นกระทบฝั่ง และเขมรละออองค์ อีกทั้งในการถ่ายภาพและภาพยนตร์ซึ่งได้โปรดเกล้าฯ ให้บันทึกทั้งเหตุการณ์ประวัติศาสตร์และทรงถ่ายทำภาพยนตร์บันเทิงด้วยพระองค์เอง

ในความทรงจำของผู้ที่ได้เฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศทรงมีน้ำพระราชหฤทัยเป็นสุภาพบุรุษ พระมารยาทสง่างามแต่อ่อนโยนไม่มีตรีจิตทรงมีพระนิสัยขยาอยู่บ้าง และที่สำคัญทรงเคารพต่อเหตุผลไม่มีทิชฐิมานะในทางที่ผิด

หลังจากทรงสละราชสมบัติแล้ว ได้ประทับอยู่ในชนบทใกล้กรุงลอนดอน ทรงวางพระองค์เยี่ยงคหบดีชนบทธรรมดาทั่วไป มีสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าหญิงกัลยาโสมกัญญาเสวีฯ คอยเฝ้าถวายการรักษาพยาบาลโดยใกล้ชิดโดยตลอด เพราะพระพลานามัยไม่สมบูรณ์เกี่ยวเนื่องแก่พระวัณโรค (ไต) และแล้วเสด็จสวรรคตโดยฉับพลันด้วยพระหทัยวาย เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 ขณะทรงมีพระชนมายุเพียง 48 พระชันษา สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าหญิงกัลยาโสมกัญญาเสวีฯ ซึ่งขณะนั้นพระชนมายุเพียง 37 พระชันษา ทรงจัดการถวายพระเพลิงพระบรมศพเป็นการส่วนพระองค์อย่างเรียบง่ายและง่ายที่สุด ณ สุสานโกลเดอส์กรีน กรุงลอนดอน

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ประทับอยู่ ณ ประเทศอังกฤษต่อไป เพราะการคมนาคมในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองไม่ปลอดภัยแก่การเสด็จกลับประเทศไทย ทรงช่วยงานด้านกาชาดเป็นนิตยระหว่างสงครามในทางส่วนพระองค์ โปรดการปลูกดอกไม้ และสวนครัว และทรงกีฬาเทนนิส จนกระทั่งสงครามสงบแล้ว ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2492 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าหญิงกัลยาโสมกัญญาเสวีฯ จึงได้เสด็จกลับประเทศไทย อัญเชิญพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวมาเพื่อประกอบพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลตามพระราชประเพณีและอัญเชิญขึ้นประดิษฐาน ณ หอพระบรมอัฐิที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าหญิงกัลยาโสมกัญญาเสวีฯ ประทับ ณ วังสระปทุม ระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงเสด็จประทับที่วังสุโขทัย อีกครั้งจากนั้นในปี พ.ศ. 2493 ได้ทรงซื้อที่ดินที่จันทบุรี สร้างตำหนักที่ประทับและขนานนามว่า 'สวนบ้านแก้ว' ทรงใช้เป็นที่ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถ ขณะเดียวกันได้ทรงปลูกพืชไร่และผลไม้ต่างๆ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรในจังหวัดนั้นทรงทดลองและทรงเพาะชำด้วยพระองค์เอง แต่ทรงควบคุมมิให้กิจการของไร่ไปมีส่วนกระทบกระเทือนต่อการทำมาหาเลี้ยงชีพของชาวบ้าน นอกจากนั้นทรงพัฒนางานอุตสาหกรรมพื้นบ้าน คือ การทอเสื้อจันทบูรณ์ ในด้านการข้อมสี่

ให้คงทนกว่าแต่ก่อนอย่างมาก ทรงออกแบบกระเป่าเสื้อและสิ่งของทำจากเสื้อทออื่นๆ ด้วยพระองค์เอง และทรงใช้เองด้วย ทรงฝึกหัดชาวบ้านจันทบุรีในการนี้จนสามารถมีศิลปะชีพของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดปัจจุบันได้สืบมา

ความสนพระทัยอีกด้านหนึ่ง คือการทะนุบำรุงการแพทย์ การพยาบาล ในจังหวัดจันทบุรี ทั้งนี้ ทรงประสพด้วยพระองค์เองว่า โรงพยาบาลประจำจังหวัดขาดแคลนอุปกรณ์การพยาบาลเป็นอย่างมาก ได้ทรงสร้างตึกผ่าตัด ‘ประชาธิปก’ พระราชทาน และได้ทรงตั้ง ‘ทุนประชาธิปก’ ขึ้นเพื่อบำรุงโรงพยาบาล (ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลพระปกเกล้าฯ) วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้าฯ และวิทยาลัยครูจันทบุรี ในการก่อสร้าง จัดซื้อวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนเป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่มีความประพฤติดีแต่ขาดแคลน โดยมีเงื่อนไขให้กลับไปทำงานพัฒนาท้องถิ่นของตนต่อไป

ระหว่างประทับที่จันทบุรี ได้เสด็จเยี่ยมเขียนราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นการแบ่งเบาพระราชภาระของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยพระราชจริยาวัตรอันนุ่มนวล พระพักตร์ที่แจ่มใสพระโอษฐ์ที่แย้มอยู่เป็นนิตย์ทำให้ประชาชนได้สัมผัสกับพระเมตตาคุณด้วยตนเองอย่างชัดเจน ความข้อนี่เป็นจริงแม้จะทรงประสพกับความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่มาแล้วหลายครั้งหลายคราก็ตาม แสดงว่าทรงตั้งอยู่ในสัจธรรมและขันติธรรมอย่างมั่นคงโดยแท้

ครั้นใน พ.ศ.2511 พระชนมายุมากขึ้น ไม่ต้องพระราชประสงค์ที่จะประทับอยู่นอกกรุงเทพมหานครอีกต่อไป จึงตัดสินพระราชหฤทัยขาย ‘สวนบ้านแก้ว’ ให้แก่กระทรวงศึกษาธิการในราคาถูก ซึ่งกระทรวงก็ได้ใช้เป็นที่ตั้งของวิทยาลัยครู ‘รำไพพรรณี’ ในปัจจุบัน สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแบ่งเบาพระราชภาระในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน และเสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไปเยี่ยมราษฎรตามท้องถิ่นต่างๆ พระราชทานพระราชานุเคราะห์ตามความเหมาะสม ทรงพระเกษมสำราญด้วยการทรงกีฬากอล์ฟ ซึ่งทรงส่งเสริมด้วยการพระราชทานถ้วยรางวัล มีนักกอล์ฟเฝ้าฯ ที่วังสุโขทัยเป็นประจำ

พระราชกรณียกิจในปีท้ายๆ แห่งพระชนมชีพ คือ ได้เสด็จฯ ทอดพระเนตรหูนจำลองพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งต่อมาได้ประดิษฐาน ณ หน้าอาคารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา ใกล้พระที่นั่งอนันตสมาคม

มาภายหลัง พระพลานามัยไม่อำนวย จึงประทับอยู่ ณ วังสุโขทัยอย่างเงียบๆ จนเสด็จสวรรคตด้วยพระหทัยวาย ในพระอาการสงบ เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2527 พระชนมายุ 80 พรรษา และได้มีพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพอย่างสมพระเกียรติ มีประชาชนไปร่วมแสดงความจงรักภักดี ในวาระสุดท้ายนี้อย่างล้นหลาม เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ.2528

มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวประดิษฐานหน้าอาคารสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา เมื่อปี พ.ศ.2523 ได้มีประชาชนบริจาคเงินสมทบทุนในการสร้างเป็นจำนวนเกินกว่าจำนวนที่ต้องการ คณะกรรมการอำนวยการสร้างฯ จึงเห็นสมควรนำเงินส่วนที่เหลือจัดตั้งเป็นมูลนิธิ เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณและเฉลิมพระเกียรติสมควรนำเงินส่วนที่เหลือจัดตั้งเป็นมูลนิธิ เพื่อเป็นการระลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณและเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสนองศรัทธาของประชาชนผู้บริจาคเป็นการสืบเนื่องต่อไป

สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อมูลนิธิว่า 'มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว' และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ได้มีพระบรมราชานุญาตให้ตั้งมูลนิธินี้ได้

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา จึงได้ดำเนินการขอตั้งมูลนิธิฯ และกระทรวงมหาดไทย ได้อนุญาตให้จัดตั้งมูลนิธิได้โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2524

ต่อมา สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์สมทบทุนมูลนิธิฯ บรรดาข้าราชการบริพารได้โดยเสด็จพระราชกุศล และประชาชนผู้จงรักภักดีได้บริจาคสมทบทุนสืบต่อมา

ครั้นสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีเสด็จสวรรคต ในปี พ.ศ.2527 มูลนิธิฯ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมชื่อมูลนิธิใหม่ โดยผนวกพระนามไว้ด้วย และในงานนิทรรศการพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพฯ มูลนิธิฯ ได้รับเงินบริจาคจากประชาชนอีกจำนวนหนึ่ง จากการจำหน่ายหนังสือพระราชประวัติสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานมา

จึงกล่าวได้ว่ามูลนิธิฯ จัดตั้งและดำเนินการมาได้ก็ด้วยพระมหากษัตริย์คุณและแรงศรัทธาของประชาชนผนวกกัน

ในปี พ.ศ.2528 มูลนิธิฯ มีเงินกองทุนรวมทั้งสิ้นประมาณ 6 ล้านบาทเศษ และใช้เงินบริจาคส่วนหนึ่งกับดอกผลจากกองทุนดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ตามนัยแห่งพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีฯ ที่จะยังประโยชน์แก่ประเทศชาติ ความกินดีอยู่ดีและการส่งเสริมสติปัญญาของประชาชน อีก

ทั้งเผยแพร่พระเกียรติคุณ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

- ก. สนับสนุนการอบรมการศึกษา และให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่ขาดสน
- ข. สนับสนุนสถาบันการแพทย์ และจัดให้การรักษาพยาบาลแก่คนไข้ที่ยากจน
- ค. เผยแพร่พระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ง. ร่วมมือ ส่งเสริม และประสานงานกับสถาบันการกุศลอื่น
- จ. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

ความมุ่งหวังของมูลนิธิ

จะเห็นได้ว่า ในระยะเริ่มแรก มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการโดยหวังผลระยะยาวให้เกิดแก่ การส่งเสริมการศึกษา และการแพทย์ การรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่ยากจน โดยมุ่งให้ทุนการ ศึกษาแก่นักศึกษาผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ทางด้านการแพทย์ การพยาบาล และสาขาวิชาอื่นๆ ที่มีความจำเป็นแก่การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยหวังว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วผู้รับทุนจะนำความรู้กลับไปพัฒนาชนบทหรือภูมิลำเนาที่ตนอาศัยอยู่ นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังได้ให้ทุนค้นคว้าวิจัยในเรื่องที่จะส่งผลกระทบต่อองค์การแก้ปัญหาสำคัญๆ ในสังคมที่มีผลกระทบต่อคนหมู่มาก

มูลนิธิฯ หวังว่า ในเร็ววันนี้ ด้วยแรงศรัทธาของผู้ที่ระลึกในพระมหากรุณาธิคุณของ ล้นเกล้าล้นกระหม่อมทั้งสองพระองค์ มูลนิธิฯ จะมีความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้นและจะสามารถ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาและการพยาบาลแก่ผู้ยากไร้อย่างตรงจุด สาเหตุแห่งปัญหาและโดยตรงมากขึ้น เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนหรือการให้การ สนับสนุนแก่โรงเรียนในชนบทและชุมชนแออัดในเมือง การให้ความช่วยเหลือในการรักษา พยาบาลตลอดจนยกระดับสุขภาพอนามัยผู้ป่วยที่ยากจน เป็นต้น

ในการนี้ มูลนิธิฯ หวังที่จะให้ความสนับสนุนแก่โครงการที่ชุมชนนั้นๆ ได้ริเริ่มขึ้นเอง มีแนวทางแก้ปัญหาของตนเอง แต่ยังคงขาดแคลนทุนทรัพย์ในการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการ ก่อหนุนให้ประชาชนได้มีส่วนสำคัญในการรับผิดชอบต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

ในด้านการเผยแพร่พระเกียรติ มูลนิธิฯ เห็นควรดำเนินการโดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้านการสนับสนุนการอบรมการศึกษา จึงมีโครงการจะผลิตไฮดทัศน์วัสดุ เช่น ภาพ นิ่งในเรื่องของปัญหาสำคัญๆ ของประเทศ ซึ่งปรากฏทั้งในสมัยรัชกาลที่ 7 และในปัจจุบัน โดยแสดงให้เห็นทราบถึงแนวทางการแก้ปัญหาทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อจุดพลังความคิดในการ แก้ปัญหาให้ลุล่วง

โครงการให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยและวิทยาลัยพยาบาล

1. มูลนิธิฯ ให้ทุนการศึกษาแก่นิสิตนักศึกษา ที่มีสัญชาติไทย มีภูมิลำเนาอยู่ในชนบท

มีความประพฤติดี มีผลการเรียนดีพอสมควร ขาดแคลนทุนการศึกษา มีเจตนาที่จะทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในชนบท หรือในท้องถิ่นที่นิสิตนักศึกษาไม่มีภูมิลำเนาอยู่

2. ผู้รับทุนการศึกษาไม่มีภาระผูกพันใดๆ ต่อมูลนิธิ หากนักศึกษาสอบไม่ผ่านมูลนิธิก็จะงดการให้ทุน

3. มูลนิธิให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล ทุนละ 4,000.- บาท นิสิตนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ทุนละ 8,000.- บาท และนิสิตนักศึกษาคณะอื่นๆ ทุนละ 6,000. -บาท มูลนิธิให้ทุนต่อเนื่องจนจบหลักสูตรการศึกษา

การบริจาคสมทบทุนมูลนิธิ

ผู้มีจิตศรัทธาประสงค์จะบริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิฯ ตามกำลังความสามารถและแรงศรัทธากระทำได้โดยบริจาคที่

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

เช็คสั่งจ่ายมูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ หมายเลขบัญชี 3498-1 ธนาคารกสิกรไทย สาขาบางกะปิ หรือเช็คไปรษณีย์สั่งจ่าย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ณ ไปรษณีย์โทรเลขดุสิต เขตดุสิต กทม. 10300

Remembering the Seventh King of the Chakri Dynasty

by Prudhisan Jumbala

"IN England he died, and only now are the Siamese people beginning to realise how good and honest and enlightened he was." So wrote Gerald Sparrow, an English lawyer and a long-time resident of Siam, in 1960

He was referring to King Prajadhipok, seventh monarch of the Royal House of Chakri, whose death in 1941, 46 years ago today, at his country house in Virginia Water, Surrey, England, was followed by an unceremonious cremation a few days later.

Only 47 when he died, the king had abdicated the throne six years earlier, having ruled as an absolute monarch for seven years and as constitutional monarch for two more years.

Never desirous of the throne, he was reluctant to ascend it in 1925 after four of his elder brothers died in rapid succession. The king, nevertheless, applied himself conscientiously to the task—"duty" to him—of administering the realm.

He was no "gentleman of leisure." According to palace records, his daily routine involved at least five hours of work attending to state papers. In addition, cabinet (Senabhadi) meetings took place twice a week; and Supreme Council of State (Abhiratamontri) meetings once a week.

Historian Benjamin Batson's study attests to the voluminous nature of the paperwork put before the king. He read virtually all of it, and made margin notes expressing his thoughts and issuing directives, sometimes lengthily.

The king often sought the advice of others; and a picture has formed over the years that he was rather weak in his decision-making. On this subject, Batson gives the opinion that "the king undoubtedly was influenced by his older and more experienced uncles and brothers, but at times he would override the views of even his most senior advisers."

Trained as an army officer at various well-known institutes in England and France, he was also an avid reader. His personal library, still partly housed at Sukhodaya Palace on Samsen Road, bears witness to his extensive reading. There, books on history, politics and economics figure prominently.

By accounts, the first kind he enjoyed; the second was his acquired interest, and the third a necessity (he reigned as the Great Depression was beginning to set in). Travelogues and biographies added to his knowledge of other countries.

Apart from Thai, King Rama VII was fluent and proficient in both English and French. He also studied German in his later days. Buddhist studies were his forte from his early days in the monastery. A preface he wrote for a prize-winning children's book

on Buddhism in 1931 demonstrates how he linked the lessons from his diverse areas of study:

"The Bolsheviks say religion is the opiate of the people.... That can be true, if we teach religion erroneously; but if taught correctly, religion can be a tonic, motivating us to persevere with our work—a medicine."

On account of his wide reading, the king was known to be a good conversationalist and a good listener who was willing to listen to the opinions of juniors, even when they conflicted with his own.

He apparently used humour as a way to at once criticise and sympathise. At Klaikangwon Palace in Hua Hin, he often directed theatrical reviews that took the work of various ministries and departments as their themes. Ministers and officials attending would be treated to satirical sketches of what could happen in the ministries under their jurisdiction. For instance, one skit was about the university, the seat of higher learning. In it, an English professor was faced with a rather inattentive class; a male student was making overtures to a female student; the lesson began with ABC and simple words which students found difficult to understand... and so on.

Satire aside, however, education was to the king the key to progress. He held the opinion that any nation backward in science could not be regarded as truly developed. Recognising that the number of government jobs would have to shrink, he was concerned to see to it that the education that the state offered would prepare students for independent occupations.

But the King recognised too that the influx of modern knowledge and culture was likely to upset the Thai social fabric. As a remedy, he proposed that the acquisition of modern knowledge should go hand in hand with moral education.

Education also became part of his plan to inculcate democratic behaviour in ordinary people, so that Siam could move gradually but surely towards a democratic political system. Sadly, the plan he ordered drawn up to this end was overtaken by events.

A group of westernised military and civilian bureaucrats, impatient with the speed of change, seized power in 1932. The king consented to become a constitutional monarch, hoping that by remaining on the throne, he would be able to exert a constructive influence during the difficult period of transition.

However, the next two years proved to be a tremendous strain on the already frail monarch. When negotiations with the government failed to produce a mutually acceptable agreement, he wrote :

"There is now no longer any way in which I could assist and protect the people, I therefore abdicate and leave the position as King from this time onwards..."

His abdication letter of March 2, 1935, sent from England where he was

recuperating from an eye operation, ended characteristically :

"I am deeply saddened that I am no longer able to be of benefit to my people and my country in accordance with the intentions and hopes passed on from our forebears. I can but sincerely pray that Siam will prosper and that the Thai people will have happiness."

The king remained in England and, with his sole consort, Queen Rambhai Barni, lived a quiet life, devoid of pomp and avoiding politics. He pursued his personal interests in history, art and culture, visiting museums and art galleries, attending theatrical performances; and kept up his routine at tennis and golf.

The queen was also good at sports, better than the king at golf. In addition, she was fond of gardening. Widowed, she lived on in England through World War Two, and once a week assisted the Red Cross in preparing medical supplies.

When the war ended, she brought the King's remains back to Bangkok to be enshrined in the Grand palace. She became best known for her patronage of nursing and the promotion of village crafts from her country retreat in Chanthaburi. Her own death on May 22, 1984 was followed by a cremation ceremony of all the dignity and pomp befitting a queen.

In this anniversary month of their late Majesties' deaths, respectful and affectionate memories of them linger on among those who served under their guidance. Few, indeed, are left. But since the Government, Parliament and the people did in 1980 erect a statue in the king's memory in front of the new Parliament Building, it is likely that such memories will not only linger on but become revitalised.

One vehicle for its expression exists in the King Prajadhipok and Queen Rambhai Barni Memorial Foundations, begun in 1981 from a surplus of donations the people gave to construct his statue. The foundation, chaired by Mr. Marut Bunnag, President of Parliament, aims to further their late Majesties' desires to promote the education and health of their beloved people. The address for correspondence is: Secretariat of the House of Representatives U Thong Nai Road, Dusit, Bangkok 10300 (tel 282-0895).

Portrait of a man of principle

by Prudhisan Jumbala

A FEW years ago, an English lady came across an oil portrait of an oriental young man sporting a wide-collared shirt and a dark jacket, recognisable as the uniform of the famous English public school, Eton. Knowing whose portrait it was and that the fine painting was by the well-known portrait artist, John St Helier lander, she bought it. In due course, she brought it to Bangkok hoping that a buyer could be found and thereby the portrait would remain in its rightful place. Apparently, her wish was not to be.

After Eton, the young man in the painting went to the Royal Military Academy at Woolwich and was later commissioned an honorary sub-lieutenant in the British Army before he returned home to serve in the Royal Artillery Guard Regiment.

Today at Eton, the 'King of Siam Garden' blooms as a living memorial to him ; for through force of circumstances, this old boy of the college found himself in 1926 having to ascend the Siamese throne. He reigned for nine difficult years until his abdication, ironically enough from England, in 1935. He spent the next and final seven years of his life in the quiet English countryside of Surrey and kent, visiting art galleries among other things, until his untimely death in 1941 at the age of 48.

A handsome book, HM King Prajadhipok ; A pictorial Biography, or Samud Pab Rachakarn ti Jed, presents another, more complete, portrait of this unassuming yet remarkable man. It uses 200 photographs of the King, his only Queen Rambhai Barni, and events during his reign. Expertly reporduced from the collection at the National Archive, the photographs, captioned in both Thai and English, tell the story of the king from his top-knotted childhood days through his school days and military training in England and France to the day in May 1948 when his remains were brought back to Bangkok by his Dowager Queen.

Flipping through the pages, one is struck by the king's small stature that none the less stood dignified alongside tall farang dignitaries. One learns that he made many trips around the country, as far as Chiang Mai in the North and Phuket and

คำอธิบายภาพปกหลัง

สมเด็จพระเจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์
ทรงฉายกับ
สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ
(พระบรมราชชนนีพันปีหลวง)
พระราชสมภพเมื่อ 8 พฤศจิกายน 2436

สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุน
สุโขทัยธรรมราชา ทรงฉายกับ หม่อม
เจ้ารำไพพรรณี สวัสดิวัตน์ พระชายา
(ภายหลังทรงสถาปนา ขึ้นเป็นสมเด็จพระ
พระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี)
ในวันอภิเษกสมรส ณ พระที่นั่งวโรภาศ
พิมาน พระบรมราชวังบางปะอิน 26
สิงหาคม 2461

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม

10 ธันวาคม 2475

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย
และพระราชทาน ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

พระตำหนักโนล แตรนลี
มณฑลซารี ประเทศอังกฤษ
Knowle, Crawleigh, U.K.
สถานที่ซึ่งทรงพระราชหัตถเลขา
สละราชสมบัติ
2 มีนาคม 2477

พระตำหนักคอมพ์ตัน เว็นเวิร์ธ มณฑลซารี
Compton House, wentworth, U.K.
ประเทศอังกฤษ สถานที่ซึ่งเสด็จสวรรคต
30 พฤษภาคม 2484

100 ปี วันพระราชสมภพ 8 พฤศจิกายน 2536

พระราชสมภพ 8 พฤศจิกายน 2436

พระราชทานรัฐธรรมนุญ ฉบับถาวรฉบับแรก 10 ธันวาคม 2475

ทรงสละราชสมบัติ ณ บ้านโนล แครนลี
อังกฤษ 2 มีนาคม 2477

เสด็จสวรรคต ณ พระตำหนักดอมพัดัน
เว็นเวิร์ธ อังกฤษ 30 พฤษภาคม 2484